

מסורת הש"ס

- ↑ לעיל ג, (ג) לעיל קכג, (ג) לעיל מג; קכגא, (ד) זבדאשׁ נחלׁה פ״א פ״א כח איתא רב הונא, (ה) וְיָלַד וְאִמְרָה, (ו) וְלָעַל ק: קא, (ז) לָקַח קמח: בַּיָּהּ לָהּ, (ח) בַּסֵּף: אֵין מַתְכִּין לָקַח, (ט) וְיָלַד וְכֵן בַּשָּׂלֵמוֹת, (י) וַיַּעַב מוֹסֵׁ בַּיָּהּ יד. ד״ה בית הלל,

➤➤➤

הגהות הב"ח

- ↑ גמ' אמר רבא (לא לחיכי אינש) תא"מ וי"ב גי' אלפסי נא לישתמש איניש וע"ל נדק קמח: (פ) שם נכתב אר נמי מוריקא וכו' רש"י בארעא דילמ': (א) רש"י ד"ה נקורה וכו' הקרקע הס"ד ואח"כ מ"ה לא ליצדד לא יצדדנה להושיבה סס"ד: (ד) חור' ד"ה הני וכו' מאי צני בשוליה למ"ד משום כל הקדרות כ"י אסור ולמ"ד העמוד ואינה יכולה לעלות: מפסין. את המכבש שנוטל את היתד והוא נימר דהיינו צורך שבת שנוטל את הכלים: אצל לא כונשין. דהיינו צורך חול: ושל כונסין לא יגע זו. מפני שהוא עשוי לתקן הצגדים ותוחצו בחוקה ומיסק והמרה שלו דומה לסמירה: גמ' האי פוגלא. גנון שטומנין בקרקע להתקיים כשצא לחלוץ מלמעלה למטה שרי אס דליא ראשה מלמעלה ועוקפה מלמטה וחוללה מראשה העצה תחילה ועוקפה נמשך אחריה מותר לפי שהגומא רחבה מלמעלה ואין מוזין הקרקע כשהוא שומטה אצל אס חוללה מלמטה למעלה שמתמנה מן למעלה וראש עליונה שהוא עז גמון למטה והוא שומטה מסופה לראשה אסור לפי שהגומא קצרה מלמעלה וכשהוא חוללה מוזי העפר ומטלטלו ואע"ג דטלטול מן הזד הוא שמיא טלטול ואסור: תנינא דלא כר"ג. דליו ממתימנין שמעיין דלא שמיא טלטול דקתני מנענעו בגופו: מידק, דייק: **חדא חדא**. לאו טוחן הוא אלא כלאחר יד: **דקמשני**. שלא כרחים ושלח דמדוכה: **לאשווי ד' אמות**. מים שעליו: **קא דחי כחו**. את המים ד' אמות: **אחד זה ואחד זה אסור**. זה משום צונה חה משום לאשווי גומות: **אחד זה ואחד זה מותר**. אין דרך מתכין כצ"ל וקי"ל כר"ש: **נקורה**. צעך המוטל על הקרקע ^(א): **אפומא דלחייא**. של מבזי דליכא הכירא: **אודרא**. מוכין שסומנין צהן פי הפך: **שיא**. פך: **מכסכסו**. משפספו: **מצפנים**. דלא מוכחא מילתא לאיתחויי כמלצן ^(א)ומלצן ממש לא היו דאין גותן שם מים: כסכות דמי למכס: **אצל** לא יען. שקולפו והיו ממחק: צמה

➤➤➤

גליון הש"ס

גמ' דילמא אתי ליי' חרשה. עין לקמן דף קמח ע"א חוס' ד"ה ככשים: רש"י. ד"ה ככפנים וכו' ויטבן כמש לא חור דאין גומן שם מים. עין לקמן דף קמח ריש ע"א ככשי' ד"ה חייב תחלת וי"ט:

➤➤➤

לעזי רש"י

פריש"א. מכבש (לביהין בדרים).

➤➤➤

מוסף תוספות

א. דקש היינו זנבות העובלים שנשאר בשדה. חוס' לעיל לו: ד"ה כריח. לאחר קצירה. ח' ה"רן שם. ג. דמר מיקל בחד צד ומר מיקל בחד צד. דר"ש נחל פ"א ס' כ"א. ג. השום קלוף שבער עליו היליה האוכול מחזיב כנפשו. דר"ש נחל פ"א ס' כ"א. ד. גמ' ה"רן מוסף: לפי שזרע מחזר אקמקו גומא לקח בו רגליו שהיטט מתקנא שם היטב ומתוך שהוא מקנהו שם חיישינן שמא ישבח ויכחל להשתות הגומא. וז' רכי סחיטו ליה מולבב הבגר קצת והיו מכבסו או משום מפרק כמז סחיט וזרעם וענביה. חוס' קא. ד"ה האי מסוכרייתה.

➤➤➤

רבינו הגנאל

הקש שע"ג המיטה לא ינענעו בידו אבל מנענעו בגופו. אמר רב נחמן האי פוגלא מלמעלה למטה שרי ממשא למעלה אסור. אי מי שאומרים לא יגדרה, ויש מי שאומרים מותר לגדרה מלמעלה, וכבר פירשנו דבריו רב נחמן בפרק כל הכלים. אמר רב יהודה [תני] פלפלי [מידק] חדא חדא בקתא דסבינא שרי למידק. פ"י ביו"ט. אבל (בלדכן) [בדרכן] אסור חדא אין מפיגין טעמן והוה ליה למידק מעיו"ט. רבא אמר כיון דמשני אפילו טובא. והילכתא כרבא ביו"ט, ויש מי שמתייב כי האי גזווא אפילו בשבת. טיט שע"ג רגליו. הילכתא מור בריה דרבינא דאמר בין בקרקע ובין בבית לא לידי סחיטה. שמו יבא לידי סחיטה. טיט שעל בגדו מכסכסו מבפנים ואין מכסכסו מבחוץ או מגדרו בצפורן. כיסכסו, כבר פירשנוהו למעלה. וכל אלה שאמר רבא אסור אחד שבת ואחד יו"ט לא שנו. וגירור מנעל, מוכין שרויין בפי אשישא, שמו יבא לידי סחיטה.

תולין פרק עשרים שבת

דאית לה ירירי. ואימא"ס. והא דקרי לה הכא פיה פיה והכא פיה רע כדמפרש ואולי פיה יפה דלית ליה ירירי פיה רע דלא דייק ואכיל שאוכל קוונים וברקנים: **בתנ"י**. **הקש שעל המטה**. וסתמא להסקה ומוקפה הוא וצא לשכב עליו ומנענעו כדי שיהא קף ורך

דאית לה ירירי והא דקתני נוטלין מולפני בהמה שפיה רע בחמור דלא דייק ואכיל וגותנין לפני בהמה שפיה יפה בפרה דרייקא ואבלה: **בתנ"י**. ^(א)הקש שעל גבי המטה לא ינענענו בידו אלא מנענעו בגופו ואם היה מאכל בהמה או שהיה עליו בר או סדין מנענעו בידו כמכבש של בעלי בתים מתירין אבל לא כובשין ושל כובסין לא יגע בו ר' יהודה אומר אם היה מותר מע"ש מתיר את כולו ושומטו: **גמ'** ^(א)אמר רב נחמן האי פוגלא מלמעלה למטה שרי מלמטה למעלה אסיר אמר רב אדא בר אבא אמרי בי רב תנינא דלא כרב נחמן הקש שע"ג המטה לא ינענעו בידו אבל מנענעו בגופו ואם היה מאכל בהמה או שהיה עליו בר או סדין מנענעו בידו ש"מ ^(א)מטלטול מן הצד לא שמיא מטלטול ש"מ אמר רב ^(א)יהודה הני פלפלי מידק חדא חדא בקתא דסבינא שרי תרתי אסיר רבא אמר ר'ביון דמשני אפילו טובא גמי ^(א)אמר רב יהודה ה"מאן דסחי במיא ליגניב נפשיה ברישא והדר ליסליק דילמא אתי לאתויי ד' אמות בכרמלית אי הכי כי קא נחית גמי קא דחי כחו ד' אמות ואסיר ^(א)כחו בכרמלית לא גזרו אמר אבבי ואיתימא רב יהודה טיט שע"ג רגלו מקנחו בקרקע ואין מקנחו בכותל אמר רבא מ"ט בכותל לא משום דמיהזי כבונה הא בגין חקלאה הוא אלא אמר רבא ימקנחו בכותל ואין מקנחו בקרקע דילמא אתי לאשוויי גומות איתמר מר בריה דרבינא אמר אחד זה ואחד זה אסור רב פפא אמר אחד זה ואחד זה מותר למר בריה דרבינא במאי מקנחי ליה מקנחי ליה בקורה ^(א)אמר רבא ^(א)לא ליתב איניש אפומיה דליחייא דילמא מיגנדרא ליה חפץ ואתי לאתויי ואמר רבא ^(א)לא ליצדד איניש כובא ^(א)דילמא אתי לאשוויי גומות ואמר רבא ^(א)לא ליהדוק איניש אודרא בפומא דשישא ^(א)דילמא אתי לדי סחיטה אמר רב כהנא טיט שע"ג בגדו מכסכסו מבפנים ואין מכסכסו מבחוץ מיתבי טיט שע"ג מנעלו מגדרו בגב סכין ^(א)ושעל בגדו מגדרו בצפורן ובלבד שלא יכסכם מאי לאו שלא יכסכם כלל לא שלא יכסכם מבחוץ אלא מבפנים א"ר אבהו א"ר אלעזר אמר ר' ינאי מגררין מנעל חדש אבל לא ישן במה

פלוגמא דצית שמאי וצית הלל הפלפלין כתבלין על כן נראה לר"י

דידע מאי קדרה צעי בשולי אסור צמדוך של אצן דלא ידענא כמאן הלכתא ואולינן לחומרא ולא שיץ למימר צשל סופרים הלך אחר המיקל היכא דאס הוא קולא דצצר אחד חומרא הוא דצצר אחר^ב מיהו צמדוך של עץ ממ"נ שרי אפי' צמדוכה של אצן כעין שלנו שקורין מורטיי"ר כיון שהמדוך של עץ דלא אסרינן הסם היכא דידע מאי קדרה צעי בשולי אלא צלח שיניו ושומיין הנדוכים צייט נראה לר"י דשרי אפי' ידע מאי קדרה צעי בשולי לפי שמפיגין טעמן יותר מדאי ושרי מידי דהוי אשוחט ומבשל דשרי לכ"ע אפילו יודע מאי קדרה צעי בשולי דנראה הוא דהפגת טעם היינו שמש כח התצלין ואינם חדין כל כך ויכול לתקן הדצר כשמרבה התצלין אצל הפגת טעם שומין אין יכול לתקן מידי דהוה אשוחט ואופה ומבשל וגס^ב רוח רעה שורה עליהן [גדה.י. ח] אס דכן מערב י"ט ^(א) אפילו צמדוך של אצן או של צרור שרי ועוד דאין נראה שיהו צכלל תצלין דלא מיקרי תצלין אלא ירקות כעין כמון אצל שומין וצללים אינם צכלל תצלין: **דילמא אתי לאשוויי גומות**. אע"ג דרבא ס"ל צקוף פ"צ דצינה (ד' ג). דצצר שאין מתכין כר"ש גזרינן הכא כשיהא עסוק לקנח רגלו ישבח שבת ויתכין לאשוויי גומות^ב כעין שמנינו צפ' צמרא דעירובין (ד' קד). דנשים המשחקות צאגוים וצתפוחים אסור דילמא אתי לאשוויי גומות כלומר צמתכין שמשכחת שבת מחמת שמוך שלכן: **אודרא אפומא דשישא**. פי' צפ' ח' שרצים (לעיל ד' קיא): [צד"ה האי מסוכרייתא שם ע"א]^א.

קמא.

הקיש שע"ג המטה. צריש פרק כירה (דף לו:.) פי' מה הוא קש^א: **הני פלפלי מידק חדא כו'**. פירש ר"ת

^(א)צשאלמות דרב אחאי צפרשת אמור אל הכהנים מפרש דצי"ט מיירי וקשה לר' דהוה ליה לפרש צהדיא כיון צצמכילמין לא מיירי אלא צשצת ועוד היכי אסר רב יהודה כולי האי צפלפלין הא אפילו מלח שרינא צפ"ק דצינה (ד' יד). צמדוך של עץ אלא נראה לרצי דהכא צשצת איירי ואצב דאיירי צטלטול ע"י שיניו מיייתי ליה הכא וצכולה שמעתא גמי מיייתי מילי דשצת טובא אע"ג דלא שייכן הכא כולי האי אצל ציי"ט נראה לר"י דשרי צלח שיניו אפי' צמדוך של אצן כשאר תצלין דתנן צפ"ק דצינה (שס) צ"ה אומר תצלין מדוכין צמדוך של אצן והמלח צמדוך של עץ ואמר' צגמרא דכ"ע מלח צעי שיניו מ"ט רב הונא ורב חסדא חד אמר כל הקדרות כולן צריכות מלח ואין כל הקדרות צריכות תצלין וחד אמר כולן מפיגין טעמן ומלח אין מפיגה טעמא מאי צניייהו איכא צניייהו דידע מאי צעי צשולי ^(ה) אי גמי מוריקא פירוש מוריקא אינה מפיגה טעמא למ"ד משום הפגת טעם אסור ולמ"ד משום כל הקדרות כו' שרי א"כ פלפלין דהכא גמי שרי דאין כל הקדרות צריכות פלפלין וא"כ ^(ס)א ואי גמי) למ"ד גמי משום הפגת טעם פלפלין שרי דלרין לומר גמי שמפיגים טעמם מדלא קאמר איכא צניייהו פלפלין ומיהו אומר רצי דאין זה דקדוק צשרין לפרש שם צשט דקש"ל למ"ד דשרי מוריקא משום דאין כל הקדרות צריכות מוריקא א"כ יהא מותר לקוורו ולחותכו מן המחוצר אע"כ צריך לפרש יש זו הפגת טעם ולא כשאר תצלין להכי שרי למ"ד אין כל הקדרות כו' כיון דליכא גמי קלת הפגת טעמא והשחא אתי שפיר דלקצור אסור ומתשחא אין רחיה להמיר פלפלין דשחא אין צהם הפגת טעם כלל ומיהו אומר ר"י דע"כ הם מפיגין טעמם דתנן צפ"צ דצינה (ד' ג).

ג' דצרים רצי אלעזר צן עזריה מתיר וחכמים אוקרין שוחקין את הפלפלין צרחים שלהן והיכי הוה שרי רצי אלעזר צן עזריה אי לא מפיגין טעמא ואין סבדא לומר צצהא פליגי רצי אלעזר צן עזריה ורצנן דמר סבר דמפיגין טעמא ומר סבר אין מפיגין טעמא אלא מדשרי ר' אלעזר צן עזריה ש"מ דמפיגין טעמא ורצנן דאסרי משום דצרחים שלהם מיחזי טפי כי עובדא דחול ועוד תניא צהדיא צתוספתא דצינה צצמר דמותר לכתוש פלפלין ציוס טוב אפילו צמדוך של אצן ומיהו היכא דאמר המיקל היכא דאס הוא קולא דצצר אחד חומרא הוא דצצר אחר^ב מיהו צמדוך של עץ ממ"נ שרי אפי' צמדוכה של אצן כעין צייט נראה לר"י דשרי אפי' ידע מאי קדרה צעי בשולי לפי שמפיגין טעמן יותר מדאי ושרי מידי דהוי אשוחט ומבשל דשרי לכ"ע אפילו יודע מאי קדרה צעי בשולי דנראה הוא דהפגת טעם היינו שמש כח התצלין ואינם חדין כל כך ויכול לתקן הדצר כשמרבה התצלין אצל הפגת טעם שומין אין יכול לתקן מידי דהוה אשוחט ואופה ומבשל וגס^ב רוח רעה שורה עליהן [גדה.י. ח] אס דכן מערב י"ט ^(א) אפילו צמדוך של אצן או של צרור שרי ועוד דאין נראה שיהו צכלל תצלין דלא מיקרי תצלין אלא ירקות כעין כמון אצל שומין וצללים אינם צכלל תצלין: **דילמא אתי לאשוויי גומות**. אע"ג דרבא ס"ל צקוף פ"צ דצינה (ד' ג). דצצר שאין מתכין כר"ש גזרינן הכא כשיהא עסוק לקנח רגלו ישבח שבת ויתכין לאשוויי גומות^ב כעין שמנינו צפ' צמרא דעירובין (ד' קד). דנשים המשחקות צאגוים וצתפוחים אסור דילמא אתי לאשוויי גומות כלומר צמתכין שמשכחת שבת מחמת שמוך שלכן: **אודרא אפומא דשישא**. פי' צפ' ח' שרצים (לעיל ד' קיא): [צד"ה האי מסוכרייתא שם ע"א]^א.

צצמנעל

ואמר רבא לא ליהדוק איניש אודרא בפומיה דשישא דלמא אתי לדיי סחיטה. פי' לא ידחוק אדם רבא אסור אחד שבת ואחד יו"ט לא שנו. וגירור מנעל, מוכין שרויין בפי אשישא, שמו יבא לידי סחיטה.

עין מושפא נר מצוה

בו א מיי פכ"ה מהל' שבת הלכה כח סמג לאזין סה טושי"ע אור"ח פי' שאל פסעף ח:

בו ב מיי פכ"ו שם הל' יב סמג שם טושי"ע אור"ח פי' שצ פסעף ד:

בוה ב מיי פכ"ה שם הל' יד טו סמג שם טושי"ע אור"ח פי' שאל פסעף ח:

בוה ד מיי פכ"ה שם הלכה כ סמג שם טושי"ע

אור"ח פי' שכל פסעף ז:

ג ה מיי פט"ו שם הל' כב סמג שם טושי"ע אור"ח

סומן שבו פסעף ז:

נא ד מיי פכ"ה שם הל' ב

יד מיי פט"ו שם הל' כב סומן שבו פסעף ז:

גב ז מיי פ"ו שם הל' ח) טושי"ע אור"ח פי' שספס פסעף ה:

גה ה טושי"ע אור"ח פי' של טו סמג שם טושי"ע שם פי' שצ פסעף טו:

גה י מיי פכ"ב שם הלכה כ סמג שם טושי"ע אור"ח פי' שצ פסעף טו:

[א] גמ' ושלח בגדו מגדרו צצפורן. ציי"ט ור"ש צצצ סכין:

➤➤➤

מוסף רש"י

הקש שעל גבי המטה. קש סתמיה לעינא קאי. לנגעים וא להסקה ומוקפה הוא. ואס היה גמון על המטה ולא לשכב עליו וצא צשצת לשכב עליו והולקן לנענעו ולטוטול לצניעה שלא יכא צצור וקשה (ועי' ג). לא ינענעו בידו. שאסר לטלטלו (שס). אבל מנענעו בגופו. כלאחר יד (ועי' ג) או שהיה עליו בר או סדין. ששכב עליו מנענעו ויטבן כמש לא חור דאין גומן שם מים. עין לקמן דף קמח ריש ע"א ככשי' ד"ה חייב תחלת וי"ט:

➤➤➤

רב נסים גאון

טיט שעל גבי מנעל איכא חספא דרבא. ומשכחת לה בפרק כל הכלים גיטלין בשבת (דף קכד) רבא היה קאדיל בריסתקא דמחזאא איתרוס מאסניה בטינא, אהא שמטיה שקל חספא וקא מכפר ליה.